

Вестернізація — засвоєння і тотальне поширення в світі сучасних західних технологій, організаційних форм економічного виробництва і військово-технічної культури, західних цінностей, а також всього комплексу соціокультурних норм соц. регуляції (демократичний політ. устрій, пріоритет прав людини, ліберальний тип соц. умов для самореалізації особи, релігійна і національна толерантність, свобода інформації і творчості тощо), які починають відігравати значиму роль в суспільних процесах.

Досить умовно можна говорити про примусову і добровільну форми **В.** У першому випадку йдеться про насильницьке впровадження або нав'язуванні західними д-вами своїх культурних норм іншим народам в процесі їх колонізації на тій підставі, що західна цивілізація накопичила досвід науково-технічної революції як досвід виживання. Прикладами може служити освоєння Америки, колонізація Африки, Індії і ін., або політико-економічне проникнення в країни Сходу (Китай і Японія у XIX ст.).

Говорити про так звану «добровільну» **В.**, яка, зазвичай, пов'язана з діяльністю перших осіб, чи владних еліт держав, також слід досить обережно. Історичні приклади **В.** відомі з початку Нового часу. У Росії — це час реформ Петра I. Однак, за оцінками А.Тойнбі, саме **В.** Росії, що здійснювалася Петром I, фактично призупинила її прогресуючий розвиток і започаткувала процес її історичної стагнації. Тойнбі розглядав більшовицький експеримент як другу спробу реанімації тієї ж політики **В.**, яка, як і петровська, провалилася.

Слід пригадати також **В.** військово-політичної структури Туреччині протягом XVIII-XIX ст., в період «младотурецької» революції Кемаля Ататюрка.

В багатьох сусп-вах процеси **В.** викликають помітний опір традиціоналістськи налаштованих шарів населення й частини еліти. Найбільш суттєві форми цей опір набув в мусульманських країнах, що, ймовірно, пов'язано з протиріччям між політичними амбіціями і ресурсними можливостями правлячих еліт і невідповідністю більшості населення до коректування культурно-ціннісних орієнтацій, які повністю просякнуті жорсткими догмами ісламу.

До категорії цілком вестернізованих суспільств сьогодні можна віднести Японію і деякі посткомуністичні країни Східної Європи. Більшість інших країн, що вибрали цей шлях розвитку (в т.ч. і Україна), можуть бути охарактеризовані лише як сусп-ва, що частково торкнулися **В.**

На інтенсивність процесів **В.** на рівні буденної свідомості і культури сусп-ва істотно впливає його інформаційна відкритість, рівень обізнаності членів сусп-ва із стилем і рівнем життя людей на Заході, з їх можливостями соціальної самореалізації, доступу до різних соціальних благ тощо.

В. досить часто пов'язують із глобалізацією, а в деяких випадках вважають їх синонімами. Глобалізація пов'язана із **В.**, однак лише в певному перекрученому значенні. Йдеться насамперед про «глобалізацію нерівності», про диктат технологічно найбільш розвинених країн по відношенню до економічно слабких, нав'язування їм своєї волі. **В.** призводить до посилення соціальних і нац. протиріч у світі, оскільки спирається на ідею ліквідації нац. перегородок в економіці, неминуче залучаючи нац. економіки до світового ринку, де перемагає найсильніший унаслідок жорсткої конкурентної боротьби.

В., коли вона ототожнюється з глобалізацією в повному розумінні цього слова, перестає бути й чинником модернізації, яка історично давно вже пов'язується з індустріалізацією як способом виживання. Розвинені західні країни переносять важку індустрію з її екологічно нечистим виробництвом в економічно залежні від них держави. І

таким чином індустріалізація перестає бути модернізацією, а перетворюється на засіб експлуатації дешевої робочої сили й екологічних ресурсів. **В.** посилює стагнаційні тенденції в багатьох сферах життя традиційних сусп-в. Розвиток зачіпає далеко не все сусп-во і не однаково. Більше того, він призводить до штучної консервації застарілих соціальних форм, а, отже, до відсталості. Захід не має ні прагнення, ні достатніх ресурсів для того, щоб забезпечити швидкий і повноцінний розвиток відсталих регіонів на основі залучення значних мас населення в нові форми виробництва.

Нарешті, **В.**, що її розуміють як сучасну вимогу глобалізації, пов'язана й із таким поняттям, як «гуманітарна агресія», тобто силове нав'язування своєї волі економічно слабозвиненим країнам, але вже не в інтересах анексії, а для політ. підкорення. Суттєвим слід вважати те, що використання **В.** як аргументу на користь глобалізації не витримує й економічної критики. Тому що **В.** — це не є повна глобалізація: про такий результат можна було б говорити лише в умовах введення єдиної світ. валюти, розширення на основних територіях планети зони вільної торгівлі, завершення лібералізації економіки, і, найголовніше, якби були додержані пропорції між імпортом і експортом у розвинених д-вах (бо досі певні країни на світовому ринку менше віддають, аніж отримують). /В. Корнієнко/